

شیرازه: نگاهی به کتاب «۱۴گفتار» محسن وزیری مقدم

سیمرغ بر فراز کوه قاف

علیرضا امیرحاجبی

شاید بتوان این ادعا را با مصادیق فراوانی به اثبات رساند که هنرمندان ایرانی نسبت به تحولات هنری معاصر از دوره مدرنیست‌ها تا به امروز، واکنش‌های مثبت و گاه همزمانی از خود نشان داده‌اند. البته این نکته شاید در بسیاری از موارد، مورد نقد و بررسی قرار گیرد اما وقتی نسبت خودمان را با هنر مدرن در برابر دیگر کشورهای منطقه و قاره آسیا قرار بدهیم آنگاه خواهیم فهمید که هنرهای بصری در ایران دارای چه اندازه رشد، در صدسال گذشته بوده است. حال اینکه چگونه و با چه کیفیتی به هنر در ایران پرداخته شده یا چگونه استادان، دست به آموزش جوانان زده‌اند، خود بحثی است جدا ولی شاید تنها یک یا دو کشور در آسیا به شکلی همزمان توانستند هنر اروپا را جذب و بازتولید کنند. ازجمله ژاپن و تا حدودی هند و چین. بقیه هم کلا مرخص بودند تا حدود دهه ۷۰میلادی. آن گروه از کشورهایی هم که در حال حاضر تبدیل به بلبل‌های هنر معاصر منطقه خاورمیانه شده‌اند اصلا ۷۰ یا ۸۰ سال پیش، وجود خارجی نداشتند. این نکته‌ها حامل و حاوی هیچ گونه تمایلات شوونیستی و ناسیونالیستی نیست و فقط دلالت بر سابقه ایرانیان در برخورد با هنر معاصر دارد.

در ایسن میان نسل هنرمندان نوگرای ایرانی که تحولات بزرگی چون جنگ جهانی دوم و اشغال ایران توسط متفقین و بحران‌های اجتماعی و فرهنگی متعددی را شاهد بودند در محکم‌ساختن سازه‌های هنر معاصر ایران نقش بسیار مهمی ایفا کرده‌اند. وقتی می‌گوییم «بسیار مهم» از آن جهت است که همین گروه بودند که با مهاجرت‌های تحصیلی به اروپا و سپس بازگشت به ایران و تدریس ایده‌ها و روش‌های نوین نقاشی توانستند همانند پلی، فضای پریهایوی اروپا و آمریکا را به ایران و جوانان هنرجو و کنجکاو کشور، متصل کنند. پس مهاجرت تحصیلی و حرفه‌ای آنچنان که به نقد آن می‌پردازند چیز بدی نیست به شرط آنکه بازگشتی نیز در کار باشد.

شاهنامه و در آمیزی دو فرهنگ

نویسندای از ایران و نویسندهای از آلمان، کار نگارش متن را بر عهده گیرند. محمد چرم‌شیر به‌عنوان نویسنده ایرانی و «ناکر دورست» نمایشنامه‌نویس و کارگردان مشهور از طرف گروه مارین باد، برای نوشتن این متن انتخاب می‌شوند. مبنای طرح، از این ایده ساده و روشن گرفته می‌شود که انتقال همه زیروبم‌های داستان‌های شاهنامه به مخاطبان غیرایرانی کاری دشوار است و احتیاج به

آخرین پر سیمرغ

محمد چرم‌شیر

ناشر: نی

چاپ اول: ۱۳۹۲

محسن وزیری مقدم ازجمله همین هنرمندان ایرانی است که بیش از شش‌ده هم به تولید و خلق آثار متنوع و درخشانی پرداخته و هم بخشی از وقت خود را به آموزش هنر در دانشکده‌هایی چون داشکنده هنرهای تزیینی و هنرهای زیبای دانشگاه تهران صرف کرده است، اما این تمام فعالیت‌های استاد وزیری مقدم نیست. هیچ‌کدام از هنرمندان و منتقدان ایرنی هنر، کتاب «اندیشه‌های پل کله» نقاش نابغه سوسیپی را که وزیری مقدم تالیف کرده بود فراموش نمی‌کنند. شاید این کتاب برای بسیاری از جمله خود من مرجعی برای دقیق‌تر نگریستن به مفاهیم و عناصر اصلی هنرهای بصری بوده و هنوز هم چنین است. دو جلد کتاب طراحی این هنرمند نیز به بسیاری از هنرجویان کمک فراوانی کرد تا به عمق مساله طراحی و اهمیت آن پی ببرند.

اخیرا کتاب «چهارده گفتار درباره نقاشی، گرافیک و مجسمه‌سازی» که شامل مجموعه سخنرانی‌ها و درس گفتارهای استاد وزیری مقدم است توسط «نشرشهر» راهی بازار کتاب شده است. این کتاب هم مانند دو اثر قبلی این هنرمند رویکردی کاملا آموزشی و تعلیمی دارد و جنبه‌هایی ارزشمند و بی‌نهایت مهم را در هنرهای تجسمی به همگان گوشزد می‌کند. وزیری مقدم چه آن زمان که درباره خط و ترکیب‌بندی سخن می‌گوید و چه آن زمان که درباره هنرمندان مدرنیستی چون واسیلی کاندینسکی یا پیت موندریان و خوان

۱۴ گفتار

(درباره نقاشی، گرافیک و

مجسمه‌سازی)

محسن وزیری مقدم

ناشر: نشر شهر

چاپ اول: ۱۳۹۲

کتاب

عکس: مهدی حسینی، شرق

میرو، یک رشته یا بهتر است بگوییم یک اصل مهم را فراموش نمی‌کند و آن بررسی تاریخی و بازگشت به سوابق موضوعات است. در گفتار سوم این کتاب، این ویژگی از اهمیت و مرکزیت زیادی برخوردار می‌شود. آنجا که نویسنده به تاثیر نقاشی و فلسفه‌های شرقی به هنر مدرن غرب می‌پردازد. وزیری مقدم تاریخ هنر را به خوبی درک کرده و این خط‌ممتد دیروز به امروز را گسسته و منقطع نمی‌پند. او با پیش کشیدن موضوعات و مباحثی از گذشته بر یگانه‌بودن جوهره زیبایی تاکید می‌کند. وی در گفتار پنجم به هنر حکاکی یا همان گراوورسازی اکسیرسیونستی در آلمان می‌پردازد تا شالوده‌ها و مبانی چاپ هنری و خلافتانه معاصر را نیز در کنار هنر نقاشی معرفی کند. البته این بخش، از نوشته‌های خود استاد نبوده و ترجمه‌ای است از دو مقاله مفید خارجی. دو گفتار ششم و هفتم نیز ترجمه‌هایی از متون نویسندگان اروپایی است که وزیری مقدم با چیره‌دستی و زیبایی آنها را به فارسی برگردانده است. در بخش و گفتار یازدهم، نویسنده با بررسی روش آموزش هنر در جهان غرب و سپس ایران، چشم‌اندازی واضح از موقعیت آموزش هنر را حداقل تا دهه ۷۰ و ۸۰ میلادی ترسیم می‌کند. البته باید توجه داشت هم‌اکنون روش‌های آموزش هنر در جهان بسیار متنوع شده است و به یک یا دو روش و مکتب آموزشی خلاصه نمی‌شود. وزیری مقدم در این بخش نشان می‌دهد که هنوز هم دغدغه آموزش دارد و اهمیتی مضافع برای این بخش مغفول‌مانده در هنر معاصر ایران در نظر دارد. در همین بخش است که وی با طرح مساله آموزش هنگامی به محیط انسانی و هنر عمومی نیز می‌پردازد و انتقادات بسیار مهمی را در زمینه مدیریت زیباسازی شهری مطرح می‌کند، ازجمله با نگاهی تیزبین مجسمه‌های شهری تهران را به‌نوعی منحرف‌کننده حس زیباشناسی مردم و بدآموزی می‌داند. کتاب جدید وزیری مقدم حاصل سال‌ها تلاش و پژوهش در زمینه هنر است که به شکلی چکیده، خواننده را وارد دنیای شگفت‌انگیز هنر می‌کند.

بازسازی نشانه‌های قومی

واژگان و زبان وجود دارد. هر نشانه دیداری نیاز به شیوه‌ای خاص از تگرستن دارد. نگاه‌کردن به چیزی ایجادنسبت با آن چیز است. ما هرگز به یک چیز نگاه نمی‌کنیم؛ بلکه به نسبت میان چیزها و خودمان می‌نگریم. در واقع، نشانه‌های دیداری را به یاری آنچه می‌دانیم و آنچه بدان باور داریم می‌بینیم. نشانه‌شناسی در گوهر خود به‌دنبال رمزگشایی است. رمز تصویر پیش از آنکه به شیوه‌ای فیزیکی خوانده شود، باید یگانه‌های ذهنی و بر اساس اندیشیدن دانسته شود. هدف نشانه‌شناسی تصویری کشف قاعده‌های این دانستن است.

دیوبندان

و دو نمایشنامه دیگر

محمد چرم‌شیر

ناشر: نی

چاپ اول: ۱۳۹۲

عطف کتاب

طنزهایی خطاب

به شخصیتی خیالی

کاظم سادات اشکوری در کتاب «آقای صداقت! اگر جای شما بودم» شخصیتی خیالی به نام «آقای صداقت» را خطاب قرار داده و ۱۲ نوشته طنزآمیز به او نوشته است. نویسنده در مقدمه کتاب اشاره کرده که نوشته‌های این کتاب آمیزه‌ای از جد و هزل است که در مواردی به طنز نزدیک شده و در مواردی از آن فاصله گرفته است. اولین مطلب این کتاب در سال ۱۳۶۷ با عنوان «در جست و جوی یک کتاب نایاب» یا امضای «قهرمان لب‌گود» در مجله «دنیای سخن» منتشر شده بود که با تغییر عنوان (آقای صداقت! تصدیق بفرمایید که تصحیح متن کار هرکس نیست!) در این کتاب به چاپ رسیده است. آخرین نوشته این کتاب هم با نام «آقای صداقت! به نظر شما نقد همان پنجه‌زنی است؟» در سال ۱۳۸۹ نوشته شده است. علاوه بر این ۱۲ نوشته، کتاب یک پیوست هم دارد. مقاله‌ای با عنوان «عالمی دیگر باید ساخت…» که به نوشته نویسنده کتاب، نزدیک به ۱۰ سال پیش به مناسبتی برای نشریهای نوشته شده، اما به دلایلی در آن زمان منتشر نشده است. در ابتدای این مقاله آمده است: «نگهداشتن حرمت اصل قلم به یک معنی احترام گذاشتن به انسان است؛ اما نکته اینجاست که برخی قلم به‌دستان تنها هنگامی برای قلم حرمت قایل‌اند که آن را در ستایش دوستان یا همفکران خود به خدمت گیرند، که گویی تنها کسی محترم است که با آدمی همفکر است و آن‌کس که نظر مخالف دارد یا راه دیگری را برای رسیدن به مقصود پیشنهاد می‌کند، مستحق ناسزاست…»

از سادات اشکوری پیش از این چند دفتر شعر و همچنین کتابی درباره ادبیات فولکلور و قصه‌های شفاهی با نام «قصه‌های اشکور بالا» منتشر شده بود. او همچنین کتابی هم درباره نشریه‌های نامنظم غیردولتی در سال‌های ۱۳۵۷–۱۳۳۲ با نام «نگاهی به نشریات گهگاهی» منتشر کره است.

آقای صداقت!

اگر جای شما بودم

کاظم سادات اشکوری

ناشر: به نگار

پرفروش‌ها

پرفروش‌هایی که بازاری نیستند

جواد ماهزاده

این ستون قرار نیست پرفروش‌ترین کتاب‌ها را تنها از منظر بازار به شما معرفی کند؛ چه اگر بنا بر این باشد، هر هفته عناوینی مشابه را از ادبیات عامه‌پسند و ترانه‌های کودکانه خواهید شنید که در این صورت گزارش ما، شکل فاکتور به خود می‌گیرد و هر هفته به تکرار مکررات خواهد انجامید. بنابراین تلاش می‌کنیم در این بخش کتاب‌هایی را معرفی کنیم که هم جنبه پرفروش داشته باشند و هم واجد کیفیت و تازگی، با این مقدمه چند کتاب پرفروش هفته گذشته را مرور می‌کنیم:

رقص مادیان‌ها

«تا حالا رقصیدن مادیون‌ها رو دیدی، خوان؟ باید رقصیدن شون رو با په اسب نر ببینی. اون‌ها دونایی وامیسن کنار هم‌دیگه، وامیسن و خیره می‌مونن به په جای دور. انقده همون جوری می‌مونن که نفس کشیدن شون با هم یکی میشه. اون وقت این مادیونه که سرش رو بلند می‌کنه و می‌ذاره روی یال اسب نر.» این چند سطر، بخشی از نمایشنامه محمد چرم‌شیر

بود با عنوان «رقص مادیان‌ها». کتاب از مجموعه نمایشنامه‌های «دور تا دور دنیا» (نثر نثر) منتشر شده که نوعی بازآوانی نمایشنامه «یرما» اثر فردریکو گارسیا لورکا به شمار می‌رود. با آثار گذشته چرم‌شیر تفاوت زیادی دارد و این روزها چاپ سوم آن به بازار آمده و از سوی دوستداران تئاتر با استقبال مواجه شده است.

خدای کشتار

ادبیات نمایشی این روزها کتاب پرفروش دیگری هم دارد و آن «خدای کشتار» نوشته یاسمینا رضا با ترجمه علیرضا کوشک جلالی است. این کتاب نیز در چاپ سوم است ولی به صحنه رفتن این نمایش به کارگردانی کوشک جلالی در فرهنگسرای نیلوارن، باعث شده تا مراجعان به کتابفروشی‌ها سرانگ این کتاب را هم بگیرند. «خدای کشتار» درامی تراژی – کمدی

است، هم طنز و هم تلخ می‌شود. گفت نمایشنامه‌ای افزود که براساس یک موقعیت خنلواگدی نوشته شده است، بی‌تردید استقبال از نمایشی که هم‌اینک

روی صحنه است، در فروش روزهای اخیر کتاب بی‌تاثیر نبوده است. بنابراین

باید یکی از نقاط قوت نمایش را در انتخاب موضوع و نحوه پرداخت شخصیت‌ها

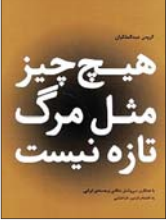
دانست که در عین واقعی بودن، مفاهیم ژرف‌تری را دنبال می‌کنند.

آدم‌ها روی بل

اگر به حوزه شعر در هفته گذشته نگاه کنیم، دو عنوان را می‌توانیم از میان چند کتاب پرفروش انتخاب و معرفی کنیم. اولی مثل چند ماه گذشته، «آدم‌ها روی بل» اثر ویسلاوا شیمبورسکا با ترجمه چوکا چکاد، شهرام ششیدایی و مارک اسمونزسکی است، کتاب ۱۳۰ صفحه است و به همت نشر مرکز منتشر شده است. شیمبورسکا را مطرح‌ترین شاعر معاصر لهستان می‌دانند که در سال ۱۹۹۶ موفق به کسب جایزه نوبل شد. شعرهای این کتاب از اثری به همین نام انتخاب شده ولی همه آن اشعارا شامل نمی‌شود. مارک اسمونزسکی نیز که نامش در میان مترجمان به چشم است، یک لهستانی تحصیلکرده زبان و ادبیات فارسی است که در انتقال مفاهیم و ظرایف شعری شیمبورسکا به فارسی کمک شایانی کرده است. اشعار «آدم‌ها روی بل» «شیمبورسکا شاید از معدود شعرهای اروپایی باشد که به هر زبان قابل ترجمه و در هر فرهنگ قابل خواندن و شنیدن و لذت‌بردن است.

هیچ چیز مثل مرگ تازه نیست

کتاب شعر پرفروش دیگر، متعلق به گروس عبدالملیکان است. این کتاب فقط در برگزیده

شهر نیست و با همکاری ۳۶ عکاس برجسته

ایرانی به اثری دیداری و خواندنی تبدیل شده

است. اشعار گروس عبدالملیکان در سال‌های

اخیر طرفداران زیادی پیدا کرده و حالا که پای

عکس‌هایی جالب از افشین شاهرودی، بهمن

جلالی، حسین فاطمی، سیفاله صمدیان و...

هم وسط آمده، استقبال از کتاب را دوچندان کرده است. بعضی از خریداران

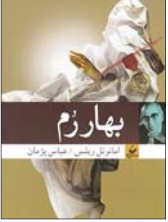
که به کتابفروشی‌ها مراجعه می‌کنند، برای اینکه نشانی کتاب را به فروشنده

بدهند، می‌گویند شعرهای تازه گروس را می‌خواهیم و برخی می‌گویند نام کتاب

«مرگ» است و کتاب و عکس را بر عکس گروس هم در آن هست. عنوان

این کتاب «هیچ چیز مثل مرگ تازه نیست» است.

بهارزم

از میان رمان‌های پرفروش هفته گذشته نیز

دو کتاب را معرفی می‌کنیم. «بهارم» نام کتاب

اول است که وقایع آن در نیمه‌های قرن بیستم

می‌گذرد. عباس پژمان – مترجم – مقدمه‌ای بر

کتاب نوشته و باطرح موضوع اگزیستانسیالیسم

در ادبیات، اطلاعاتی را از رویکرد نویسنده در

اختیار مخاطب گذاشته است. نویسنده «بهار

رم» اماوتل رلس شاعر و نویسنده فرانسوی –

الجزایری است. او از دوستان و همکاران آلبر کامو در روزنامه آژنه – رپولیکن و

از اعضای اکادمی گنگور بود. رلس که تحصیل کرده زبان و ادبیات اسپانیایی بود،

در زمان جنگ جهانی دوم، مترجم نیروی هوایی متفقین بود و «بهار رم» را هم

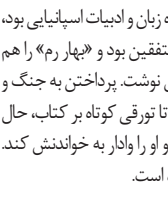
براساس مشاهدات و خاطرات این دوره از زندگی‌اش نوشت. پرداختن به جنگ و

عشق در بستری تاریخی و واقعی، باعث شده است تا توفقی کوتاه بر کتاب، حال

و هوای هیجان‌انگیز آن را بر گونه مخاطب بنشانند و او را وادار به خواندنش کند.

کتاب در ۲۵۶ صفحه از سوی نشر رود منتشر شده است.

دفتر بزرگ

نام اصغر نوری مترجم جوان و کوشای

ادبیات، این‌روزها به‌واسطه انتخاب‌های خوب

و ترجمه‌های روانی که ارائه می‌دهد، بر سر

زبان‌هاست. «دوقلوها» کتاب تازه اوست که

در نشر مروارید منتشر شده و رمان اول از یک

سه‌گانه محسوب می‌شود. آگوتا کریستوف را

معروف‌ترین نویسنده‌معاصر سوییسی می‌دانند

که با نوشتن تریلوزی «دوقلوها» به شهرت

جهانی دست یافت. او شیوه مینی‌مال را برای رمان‌هایش برگزیده و می‌توان

گفت که هر کتاب از قسمت‌های بسیار کوتاه به‌هم پیوسته تشکیل شده

است. این ویژگی سبب همراهی آسان خواننده با کتاب می‌شود و هیچ‌گاه او

را خسته نمی‌کند. «دفتر بزرگ» لحن ساده و شیوه داستان‌گویی سرراستی

دارد که بیش از هر چیز به مقوله زندگی پرداخته است.

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
ا	ب	ج	د	هـ	و	ز	ح	ط	ی	ک	ل	م	ن	ی
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
ا	ب	ج	د	هـ	و	ز	ح	ط	ی	ک	ل	م	ن	ی
۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
ا	ب	ج	د	هـ	و	ز	ح	ط	ی	ک	ل	م	ن	ی
۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
ا	ب	ج	د	هـ	و	ز	ح	ط	ی	ک	ل	م	ن	ی
۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
ا	ب	ج	د	هـ	و	ز	ح	ط	ی	ک	ل	م	ن	ی
۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰